

καλλιτεχνική και φιλολογική ιερότητα και πνευματικό-
τητα— ζωντάνεψε μέσ' απ' τή βαθεία νάρκη τῆς μν-
στηριακῆς γητείας τῶν Ρωσικῶν ἐνοστίχτων του, τό-
τες ὁ Ρώσος πνευματικὸς ἄνθρωπος δοκίμασε καὶ τὴν
ἀνάγκη τῶν γενικῶν βιολογικῶν μεθόδων. Κ' ἔγινε φυ-
σιώτατα πανσλαβιστῆς, Μαρξιστῆς, διεθνιστῆς.

(Ἔξεν συνέχεια)

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ

ΚΡΗΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΙΓΕΝΗ

Ὁ Διγενὴς ψυχομαεὶ κ' ἡ γῆς τόνε τρομάσει,
Κ' ἡ πλάκα τὸν ἀνατριχίῃ ποὺ θά τόνε σκεπάσει.
Μὴ ἐκεῖα βαρεῖα ποὺ κοίτεται, λόγια ἀντρεωμένα λέει:
— Νῦχεν ἡ γῆς πατήματα, κί' ὁ οὐρανὸς κερκέλια,
Νὰ πάτιον τὰ πατήματα, νάπινα τὰ κερκέλια,
Νὰ βγῶ ψηλὰ στὸν οὐρανό, νὰ διπλωθῶ, νὰ κάτσω,
Νὰ δώσω σεῖσμα τ' οὐρανοῦ, νὰ βγάλῃ μαῦρα νέφη,
Νὰ βρέξῃ χιόνι καὶ νερὸ κί' ἀμάλαγο χρυσάφι!

Ο ΑΗΤΟΣ

Σὲ ψηλὸ βουνό, σὲ ριζιμὸ χαράκι,
Κάθεται ἀητός, βρεμένος, χιονισμένος,
— Ὁ καυμένος!

Καὶ περικαλεῖ τὸν ἥλιο ν' ἀνατεῖλῃ:
— Ἦλιε ἀνάτειλε, ἦλιε λάμψε καὶ δός μου,
Γιὰ νὰ λυώσουνε τὰ χιόνια ἀπ' τὰ φτερά μου,
Καὶ τὰ κροίσταλλα ν' ἀπὸ τὰ κρᾶνυχά μου.

(ἀπὸ τῆ συλλογῆ ΑΓΙ ΘΕΟΥ)

ΤΟ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Ὁ Καρκαβίτσας εὐχαριστῶντας μας μὲ γράμμα του γιὰ
ὅσα γράψαμε στὴ σελ. 91 γιὰ τὸ ὑπέροχο «Ἀναγνωστικό
τῆς Γ' Δημοτικού», μᾶς δίνει δυὸ ἀξιοσημείωτες πληρο-
φορίες. Πρῶτα πὸς τὸ κείμενο τοῦ βιβλίου εἶναι ἐργασία
κ' ἐκλογή τοῦ κ. Ἐπ. Παπαμιχαήλ (τοῦ γνωστοῦ Νόντα
Ἐλατου) καὶ πὸς αὐτός, ὁ Καρκαβίτσας δηλ., τίποτ' ἄλλο
δὲν ἔκαμε (σὰ νὰ εἶναι λίγο καὶ μικρὸ αὐτὸ ποῦκανε!)
παρὰ νὰ τὸ ρετουσάρει, νὰ κάμει δηλ. κατὰ καλύτερο, τελει-
ότερο, καὶ πὸς γλωσσικῶς καλοσυνειδητο, ἀπὸ κείνο
ποῦκαναν οἱ πέντε σοφοὶ τοῦ Ὑπουργείου ποὺ κανόνισαν
τὴ γλώσσα τῶν «Ψηλῶν Βουνῶν». Νὰ καὶ τὸ γράμμα τοῦ
Καρκαβίτσας:

Ἀγαπητὲ Ταγκόπουλε,

Σ' εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὰ τόσα καλὰ λόγια ποὺ
ἔγραψες στὸν προχθεσινὸ «Νουμᾶ», γιὰ τὸ «Ἀναγνω-
στικό τῆς Γ' τάξης τοῦ Δημοτικού». Ἐκαμες ὁμως
ἕνα κακό νὰ βάλῃς ἀπὸ κάτω στὸ διήγημα ποῦ πῆ-
ρες τ' ὄνομά μου, ἀφοῦ ξέρεις πὼς εἶνε καὶ ὁ κ.
Παπαμιχαήλ. Βρῖσκα λοιπὸν ἀφορμὴ χάριν τῆς ἀ-
λήθειας νὰ σοῦ εἰπῶ, πὼς ὄλο τὸ κείμενο τοῦ βι-
βλίου εἶνε ἐργασία κί ἐκλογή τοῦ κ. Παπαμιχαήλ.
Ἐγὼ δὲν ἔκαμα ἄλλο παρὰ νὰ τὸ ρετουσάρω.

Ἀθήναι 22(1)19.

Γειά σου

Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

ΓΚΑΙΤΕ

ΜΙΝΙΟΝ

4—

Ὁ πληθυσμὸς τῶν περιχώρων εἶχεν ἔλθει ν' αὐ-
γατίσῃ τὸν πληθυσμὸ τῆς πολιτείας κ' ἡ θπεινχία τῶν
ξένων καλλιτέχνηδων ἦτανε μοναδική. Τὸ πῆδημα
τῶν σπαθῶν καὶ τὸ πῆδημα τῶν βαρελιῶν μὲ τοὺς
χάριτους πάτους ἔκαμε μεγάλη αἰσθησι. Ὁ ἥρακλῆς
ἐμεγάλωσεν ὅσο δὲν παίρνει τὸ θνασμοῦ καὶ τὸν τρο-
μο, διὰν ἐσαπλώθηκε σὲ δυὸ ἀποχωρισμένες καρέκλες
μὲ τὸ κεφάλι σὴ μιά καὶ τὰ πόδια στὴν ἄλλη κ' ἔβα-
λεν ἐπάνω στὸ κορμί του, τὸ κρεμασμένο ἔτοι ἀνάερα,
ἕνα ἀμόνι, ὅτ' ἂν κάποιος δυνατὸς πεταλωτῆς ἐφτια-
σεν ἕνα πέταλο.

Ἐκαμιν κατόπι τὸ γύμνασμα τὸ γνώριμο μὲ τὴν
ὀνομασία ἡρώικεια δύναμη. Μιά σειρά ἄντρες ἐφρεσαν
ἀπάνω στοὺς ὄμους τοὺς ἄλλους ἄντρες, καὶ τοῦτοι μὲ
τὴ σειρά τοὺς ἐκρατούσανε γυναῖκες καὶ παιδιὰ μὲ
τρόπο ποὺ νὰ σχηματίζον ἕνα εἶδος ἀνθρώπινης πυρα-
μίδας, ποὺ ἐτέλιωνε μ' ἕνα παιδί ὀρθὸ στὴν κορφή τῆς,
ὥστε νὰ σχηματίζῃ τὸ πύμολο ἢ τὸν ἀνεμοδείχτη τοῦ
οἰκοδομήματος. Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ, ποὺ ἔβλεπαν τὸ
γύμνασμα τοῦτο σ' αὐτὸ τὸ μέρος. Κ' ἔτοι ἡ παράτασις
ἐτέλιωσεν ὅπως ἔπρεπε.

Ὁ Νάρκισσος κ' ἡ Λαντρινέιτη καθισμένοι σὲφο-
ρεῖα, ποὺ τὰ σηκῶνανε στοὺς ὄμους τοὺς οἱ συνάδελφοί
τοὺς, ἐπέρασαν ἀπὸ τοὺς κεντρικώτερους δρόμους τῆς
πολιτείας. Τὸ πλῆθος τοὺς ἐζητωκραύαζε σὺν διάδα
τοὺς. Τοὺς ἔρχονταν κορδέλες, ἀνθοδέομες, φοιλάκια.
Σπροχρόντανε γιὰ νὰ ἰδοῦν τὸ πρόσωπό τοὺς καὶ κα-
θένας θαροῦσεν εὐτυχιμένο τὸν ἑαυτὸ του ποὺ μπό-
ρεσε νὰ τοὺς ἰδῇ ἢ νὰ πάρῃ κάποια ματιὰ τοὺς.

V

Τὴν ἄλλη μέρα, διὰν οἱ σαλιμπάγκοι ἔφρναν ὄχι
δίχως θόρυβο, ἡ Μινιὸν θρόνηκεν ἄξαφνα. Ἐμπῆκε
στὸ δωμάτιο τῆ σιγμῆ ποὺ ὁ Βίλεμ γυμναζότανε στὴν
ἐξομομαχία μὲ τὸ Λαέρτη.

— Ποὺ ἦσουνα λοιπὸν κρυμμένη; ρώτησεν ὁ νέος
Μάιστερ μὲ τόνο φιλικό. Μᾶς ἔβαλες σὲ μεγάλην ἐν-
νοια.

Τὸ παιδί τὸν ἐκοίταξε χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ.

— Τώρα εἶσαι δική μας, ἐφώναξεν ὁ Λαέρτης·
σ' ἀγοράσαμε.

— Πόσα πλήρωσες; ἐρώτησεν ἐκεῖνο ξερό.

— Ἐκατὸ δουκάτα, ἀποκριθῆκε ὁ Λαέρτης. Ἄμα
θὰ μᾶς τὰ δώσης πίσω, θὰ εἶσαι ἐλεύθερη.

— Πολλὰ λεφτά δὲν εἶν' εἶτοι; ἐρώτησεν ἡ Μι-
νιόν.

— Ὄ! ναί! μὰ εὐὸ δὲν ἔχεις παρὰ νὰ φέρνεσαι
καλά.

— Θὰ σᾶς εἰσελεύω, ἀπάντησε.

Ἀπὸ τῆ σιγμῆ αὐτὴ ἐκοίταξε μὲ τὴ μεγαλείτερη
προσοχὴ καθεὶ ποὺ ἔκανε ὁ δοῦλος γιὰ τὴν ὑπερσοία
τῶν δύο φίλων, καὶ τὴν ἄλλη μέρα δὲν τὸν ἄφηρε νὰ
μῆτ' σὺν τὸν δωμάτιό τοὺς. Ἦθελε νὰ τὰ κάνη ὅλα ἢ ἴδια,
κ' ἔκαμε πραγματικὰ τὴ δουλειὰ τῆς μὲ κάποιαν ἄρ-
γητα, εἶναι ἡ ἀλήθεια, καὶ καμιά φορὰ καὶ ἡ ἀνε-
πιτηδαιοσύνη, μὰ πάντα μὲ πολλὴ ἐπιμέλεια καὶ τάξη.
Συχνὰ ἐστεκόταν ἐμπρὸς σὲ μιὰ λεκάνη γεμάτη

ερδ' κ' ἐπλενόταν, ἐτριβε μὲ δύναμη τὸ πρόσωπό της, ὡς πὼν νὰ γδάρη τὸ μάγουλό της. Ὁ Λαέρτης ὕστερ' ὑπὸ πολλὰς ἐρώτησες κατόρθωσε νὰ μάθῃ, δι' ἣδελε μὲ κάθε τρόπο νὰ θγάλη τὸ φκισαίδι, πὼν ἐμπλάστρωσε τὸ πρόσωπό της. Τὸ πίστευε μὲ τόση εὐλικρίνεια, ὡστε ἐπαίρνε γιὰ τὸ πιδ δυσκολόβγαλιο φκισαίδι τὴν κοκκινάδα, πὼν ἐγεννίονταν ἀπὸ τὸ τρίψιμο. Τὴν κάμνανε νὰ τὸ καταλάβῃ κ' ἔτσι ἔπαγε. Ἀμέσως ξαναφάνηκε τὸ μελαχροινὸ της χρῶμα, πὼν ἐφάνταζε περισσότερο σὰν ἔρριγγε ἐλαφρὸ κοκκινάδι.

Ἐπέρασαν πολλὰς μέρες. Ἡ Μινιὸν γινόταν ὀλοένα πιδ ἀξιωμαλέτητη. Σὲ καθεὶ πὼν ἔκανε, ἦταν καὶ αὐτὴ ἀοννήθιστο. Δὲν ἀνέβαινε μῆτε κατέβαινε ποτε τὶς σκάλες, ἀλλὰ πάντα περνοῦσε τὰ σκαλοπάτια πηδηχτὰ ἢ τσουλοῦσε πάνω στὰ κάγκελα ἢ καὶ προτοῦ μπερσοῦνε νὰ τὴν προσέχουνε, θρισκότανε σκαρφαλωμένη πάνω σ' ἓνα ἐρμάρι, ὅπου καθόταν ἀκίνητη σὰν νὰ θελε νὰ ξεκουρασθῇ λίγες στιγμὲς. Ὁ Βίλεμ παρατήρησεν δι' ἑκάστη πρόσωπο εἶχε ξεχωριστὸ χαιροτισμὸ. Ἔτσι, δὲν τὸν προῦπαντοῦσε παρὰ μὲ σταυρωμένα τὰ δυὸ της χέρια πάνω στὸ στήθος της.

Καμιά φορὰ ἔμενε ὀλάκαιρες μέρες ὅλως διόλου μουγγή· ἄλλοτε ἀπαντοῦσε μὲ τρόπο ἀλλόκοτο στὶς ἐρώτησες πὼν τὴς κάμανε χωρὶς νὰ μπορῇ κανεὶς νὰ εἰπῇ, ἂν τὸ ἀλλόκοτο αὐτὸ ἦταν ἀπὸ φρονικό της ἢ ἐπειδὴ δὲν ἤξερε τὴ γλῶσσα, γιὰτὶ μιλοῦσε καὶ μισογερμανικὰ ἀνακατεμένα μὲ γαλλικὰ κ' ἰταλικὰ.

Ἦταν ἀκούραστη στὴ δουλειὰ της· ἐσηκωνόταν ξημερώματα, ἔχανόταν τὸ βράδυ νωρὶς κ' ἐπήγαινε νὰ κοιμηθῇ στὴν καμαροῦλὰ της ὅλως διόλου κατάχαμα, ἐπειδὴ τίποτε δὲν μπόρεσε νὰ τὴν καταπέσει νὰ ἔχη ἄρεθβαί ἢ ἓνα σιρῶμα. Συχνὰ τὴνε βρισκάνε νὰ καταγίνεται νὰ πλένεται, τὰ φορέματά της ἦταν καθαρὰ, πολονότι ἦταν ὀλοῦθε διορθωμένα καὶ ὑπαλωμένα. Ἐπανε στὸ Βίλεμ, δι' ἑκάστη μέρα ἐπήγαινε πρωτῶν στὴ λειτουργία· τὴν παρακολούθησε καὶ τὴν εἶδε νὰ γονατίζῃ σὲ μιὰν ἄκρη τῆς ἐκκλησίας, μὲ τὸ πατερισμὸν της στὰ χέρια της, νὰ κάνη θερμὰ τὴν προσευχὴν της, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ τὴν παρουσίαν του. Ὅταν ἐγύρισε στὸ ξενοδοχεῖό του, συλλογιζότανε πολλὴ ὥρα τὸ παράξενο αὐτὸ παιδί, τὸ ἴσσο ἀνεξήγητο.

Ἐνα βράδυ ὁ Βίλεμ, στενογωρημένος ἀπὸ τὶς θύμησης τῶν περασμένων του, ἀνέβαινε στὸ δωμάτιόν του συλλογιόμενος καὶ ἀπορροφημένος. Συναπάντησε στὴ σκάλα τὴ Μινιὸν, πὼν τὸν περιμενε. Τὸν ἀκολούθησε κρατώντας στὰ χέρια της ἓνα κεοί, πὼν τὸ ἀπείθωσε πάνω στὸ τραπέζι. Ἐπειτα τοῦ ἐζήτησε τὴν ἄδεια νὰ κάμῃ ἐμπρός του κάποιο ἀπὸ τὰ γυνήσματα της. Δὲν εἶχε διάθεση ν' ἀποκριθῇ μὲ τὸ ναὶ στὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆ, μὰ ἐπειδὴ ἦταν τόσο καλὴ δὲ θέλησε νὰ τὴ λυπήσῃ μὲ τὴν ἄρνησή του. Σ' ἓνα κίνημα παραδοχῆς, ἐκείνη ἐβγήκε καὶ ξαναγύοισε σὲ μιὰ στιγμὴ, φέροντας κάτω ὅπῃ τὴν αἰσινάλην της ἓνα ταπέτο πὼν τὸ ἄπλωσε κατὰ γῆς. Ὁ Βίλεμ τὴν ἄφισε νὰ κάνη. Κατόπι ἡ Μινιὸν ἐπῆγε κ' ἐπῆσε τέσσερα κεοί, πὼν τὰ ἔβαλε σὲ κάθε γωνιά τοῦ ταπέτου. Τέλος ἔφερε ἓνα καλάδι γεμάτο ἀρνὰ. Ἐπῆγαινε κ' ἐσχότανε πάνω στὸ ταπέτο, σὰν νὰ θελε νὰ πάσῃ ὡστὰ τὰ μέτρα της καὶ νὰ τοποθετήσῃ ταῦτὰ συμμετρικὰ σὲ κάποια σειρὰ.

Ἄμα τέλιωσαν οἱ ἐτοιμασίαι, ἡ Μινιὸν ἔσπεσε μέσα ἐν' ἀπὸ τοὺς δούλους τοῦ ξενοδοχείου, πὼν ἔ-

παιζε βιολί. Τοῦτος ἐπῆγε κ' ἐσάθηκε σὲ μιὰν ἄκρη τῆς κάμαρας κ' ἐκόρδιζε τ' ὄργανόν του, προσμένοντας νὰ τοῦ γνέψῃ. Ἡ Μινιὸν ἐπῆρε τότες ἓνα μαντῆλι, ἔδεσε μ' αὐτὸ τὰ μάτια της, ἔκαμε νόημα στὸ μουσικὸ ν' ἀρχίσῃ καὶ πετάχτηκε πάνω στὸ ταπέτο, κρατώντας τὸ σκοπὸ μὲ τὶς καστανιέτες της.

Τὸ βῆμά της ἦτανε γοργόν, ἐλαφρὸν, χαριτωμένον. Προχωροῦσε τριγυρίζοντας ἀνάμεσα στὶς σειρὰς τῶν ἀγῶν μὲ θαυμαστὴ ἀκρίβεια καὶ τὸ πόδι της τὲ ἐπληροῖε τόσο πολὺ κοντὰ, πὼν νόμιζε κανένας κάθε στιγμὴν δι' ἄλλα θὰ ἴσπαζε κ' ἄλλα θὰ τὰ πετοῦσε μακριὰ. Μὰ ὄχι δὲν ἄγγιζε μῆτε ἓνα καὶ μολοντοῦτο ἐξακολουθοῦσε τὸ χορὸν της μὲ λογιῆς-λογιῆς γυρούρες καὶ πηδήματα, περπατώντας, πηδώντας καὶ πότε καὶ πότε περνώοντας μὲσ' ἀπὸ τὶς σειρὰς τῶν ἀγῶν σὰν νὰ σερνότανε σχεδὸν μὲ τὰ γόνατα.

Χωρὶς νὰ σταματήσῃ, μὲ τὸ ρυθμὸν μηχανῆς ὄρολογιοῦ ἐξακολούθησε τὸ βάδιμά της κ' ἡ παράξενη μουσικὴ φαινότανε σὲ κάθε γύροισμα πὼς ἔδινε καινούργια φέρα στὸ χορὸν της.

Ὁ Βίλεμ εἶχε σκλαβωθῇ ὅλως διόλου ἀπὸ τὸ θέαμα τοῦτο. Δημόνησε τὶς λῦπες του καὶ παρακολούθησε προσεκτικὰ κάθε κίνησιν τοῦ ἀγαπημένου αὐτοῦ πλάσματος, θαυμάζοντας πόσο κάθε πόσα της φανέρωνε τὸ χαραχτηρὸν της. Ἡ Μινιὸν παρουσιαζότανε μὲ τὴν ἀράδα οσοβαρῆ, βασιὰ, θερμομένη, ὀρημητικὴ, καὶ στὶς παιδικτικὰς ἐστάσεις της περισσότερο οσοβαρῆ παρὰ χαριτωμένη. Ἐγεννοῦσε μὰτὶ τὴν γρηγορία, τὴν συμπάθεια, τὸ θαυμασμὸν. Ὁ Βίλεμ ἐδοκίμασε τὴ στιγμὴν αὐτὴ τὸ αἰσθημα πὼν εἶχε δοκιμάσει καὶ πρὶν πολλὰς φορὰς γιὰ τὴν καὶμένη τὴν ἔρημη. Ἡ μόνη του ἐπιθυμία ἦτανε νὰ νύδοτετῆσῃ τὸ παιδί αὐτὸ, νὰ τὸ ἀναθέρῃ, νὰ τοῦ εἶναι σὰν πατέρα καὶ νὰ τὸ περιτριγυρῆσῃ μ' ὅλες τὶς χαρὰς τῆς ζωῆς.

Ὅταν τέλιωσεν ὁ χορὸς, ἡ Μινιὸν ἐκύλισε σιγὰ μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ποδιοῦ της τ' ἀγὰ καὶ τὰ μάτια σ' ἓνα σωρὸν, χωρὶς νὰ σπάσῃ καὶ χωρὶς νὰ λησμονήσῃ κανένα. Τράβηξε τότε τὸ μαντῆλι πὼν σκέπαζε τὰ μάτια της, καὶ τέλιωσε τὴν παραστάσῃ της μὲ μιὰ βολιὰ ὑπόκλησιν. Ὁ Βίλεμ τὴνε χάδεψε γλυκὰ καὶ τὴ μάλωσε, πὼν ἐρωτήθηκε σὲ τόσο κόπο. Τῆς ἔσπεσε ἓνα καινούργιον φέροισμα.

—Μὲ τὰ χροματὰ σου; ἐρώτησεν ἐκείνη· ζήτησά.

—Ἔστω, ἀποκριθῆκε χωρὶς νὰ καταλάβῃ.

Ἐβαλε τ' ἀγὰ της στὸ παρέρι, ξαναπῆγε τὸ ταπέτο κάτω ἀπὸ τὴν ἀμασγάλην της, ἐρώτησε τὸ νέο ἀφέντη της μήπως εἶχε νὰ τῆς δώσῃ καμιά πιναγγελία κὶ ὄμοισεν ἔξω ἀπὸ τὸ δωμάτιον.

Ὅταν ἔγυγε, ὁ μουσικὸς διηγῆθηκε στὸ Βίλεμ, δι' ἄρην ἀπὸ λίγο καιρὸν ἡ Μινιὸν εἶχε σκοπίσει πολὺ γὰ νὰ τοῦ μάθῃ τὸ σκοπὸν αὐτὸ, πὼν ἔπαίξε, κ' ἔτι ἐξαιτίας πὼν τοῦ τὸν παρανοδοῦσε κατόρθωσε νὰ τὴν κάμῃ νὰ τὸν πιατῇ. Γιὰ νὰ τὸν ἐγκαρδιώσῃ θέλησεν ἀκόμη νὰ τοῦ δώσῃ καὶ λευκὰ, μὰ αὐτὸς ἀρνήθηκε νὰ τὰ πάρῃ.

VI

Μόλις εἶχε ξημερώσει πὼν ἡ Μινιὸν ἐπῆκε στὸ δωμάτιον τοῦ Βίλεμ, ἀκολοιουθούμενη ἀπὸ ἓνα ράγι. Ἐκρατοῦσε τόσχα σταχτὰ καὶ ταχτὰ ὄργανι κ' ἐξήγησε, ὅσο μποροῦσε καλλίτερα, δι' ἣδελε νάχῃ ναυτικὰ ζακέτα καὶ πανταλόνι καθὼς τὰ φοροῦσαν τὸ

παιδιά της πολιτείας με σειράνια κι ουρανιές κορδέλλες. Ο Βίλελμ δὲν ἐφορούσε παρὰ σταχτιά κ' ἡ οποιεσδήποτε φορεσιά του δὲν ἐστολιζόταν παρὰ μ' ἕνα ριζαῖο οὐρανί. Ἐκατάλαβε τότε τί ἤθελε νὰ εἰπεῖ ἡ Μανιὼν ὅταν τοῦ εἶχεν εἰπεῖ γιὰ τὰ χρώματά του. Κ' ἔτσι δὲν παραξευενύτηκε καθόλου κι ἅμα τὴν ἄκουσε νὰ ἀναγκάσῃ τὸ ράγι νὰ τελιώσῃ ὅσο μποροῦσε γλιγορότερα τὰ ρούχά της. Τὴ καμμένο τὸ παιδί ἤθελε νὰ ποδείξῃ στὸν προστάτη του ὅσο τὸν εὐγνωμοῦσε· καὶ μετὰ νὰ παραδέχεται νὰ φορῇ τὴ στολή του ἐλογάζοντάς τὸν τοῦ δείξῃ ὅτι τὸ νὰ εἶνε δοῦλα τὸ δεχότανε σὺν εὐεργεσίᾳ.

Ἄραζε καὶ εὐκαιρία γιὰ νὰ δείχνῃ τὴν ἀφοσίωσή της κ' ἐφρόντιζε νὰ τὴς γίνονταν χρήσιμες οἱ συμβουλές τοῦ ἀγίου της, νὰ μαθαίρῃ, νὰ ἐξευρεθῆ τὴ γλώσσά της, νὰ διορθώῃ ὅτι ἀξιοκατηγόρητο εἶχε στοὺς τρόπους της. Ἡ εὐγνωμοσύνη της εἶχε γίνει ὄχι πᾶν σεβασμός, μὰ ἀληθινή λατρεία. Φαινότανε νὰ διαβάσῃ μέσα σὺν αὐτῆς τοῦ Βίλελμ τὴν παρρησιώδη ἐπιθυμία του γιὰ νὰ τὴν προλαβαίῃ. Καμιά φορά, ὅταν ὁ Λαέριτς ἢ κανένα ἄλλο προσώπο τοῦ ξενοδοχείου τὴς ἔδινε καμμιά διαταγή ἢ τὴς ἐζητοῦσε κάποια ὑπερεσία, ἐρωτοῦσε ὁ Βίλελμ μετὰ τὴν σὺν τὸν ἐζητοῦσε τὴν ἀδεία του.

Μὰ μέρου ὁ Βίλελμ κι ὁ Λαέριτς τὴν βοήθην νὰ καταγίνεται νὰ γράφῃ. Διασκέδαζε ἀνι γράφοντας τὰ τραγούδια καὶ τὰ ἔξοχα ἀπὸ στήθος. Τὸ γράμμά της ἦταν ἀκόμη ἀνεπὶ νοῦ, μὰ ἦταν ἄκολο νὰ ἴδουν ὅτι καταγινότανε μετὰ ζήλο κι ὅτι εἶχεν ὡς ληθῆ ἀπὸ τὴς συμβουλές ποὺ τὴς εἶχονε δώσει. Λίγο κατὰ κατὰ βοήθη τὴν εὐκαιρία νὰ δώσῃ καινούργιο δείγμα τῆς προκοπῆς της καὶ τῆς εὐκαρίας τοῦ δημοτικοῦ της. Ὁ Βίλελμ κι ὁ Λαέριτς καθότανε σ' ἕνα τραπέζι, σὴν μεγάλη σάλα τοῦ ξενοδοχείου, ὅταν ὁ ξενοδόχος ἐπήγε νὰ τοὺς εἰπεῖ ὅτι ἔρας πλινθιδίος ἀρτιστὴς ἐπιθυμοῦσε νὰ τὸν ἀκούσῃν.

—Εἶμαι βέβαιος, τοὺς εἶπε, πὼς ἡ φωνή του καὶ τὸ παίξιμό του θὰ σὰς εὐχαριστήσῃν· κανένας ἐδῶ δὲν ἀρνιέται νὰ τὸν ἀκούσῃ καὶ νὰ τοῦ δώσῃ κάτι.

—Νὰ τραβήξῃ τὸ δρόμο του, εἶπεν ὁ Λαέριτς· δὲ μισὸ τίποτε ὅσο αὐτοῦ τοὺς ἄλλῃτες τραγουδιόταδες. (Ἔχει συνέχεια) (Μετάφραση ΗΛ. Π. Β.)

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Σὲ ἀστὸ λόγιο

Πῆρες τὸ μέρος τῶν ἀστῶν καὶ τῆς ιδιοκτησίας σου, ποὺ δὲ οὐκ ἔφαμε μὴς γνώμης ιδιοκτητῆ. Λίγο ὅμως ἔχεις νὰ μιλῆς κ' ἔσον σὺν κτηματίας, ἀφοῦ εἶναι ιδιοκτησία σου «Τὸ Χαλασμένο Σπίτι.»

Σὲ μετρολόγο

Τὰ μέτρα ὅλο οποιεσδήποτε, ἐγέρασε ὁ εἰράσιμος ζωὴς νὰ γίνῃ ποιητὴς μέτρος ἢ κἂν ἄσμος.

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

Στὸν ἐπιγραμματογράφου μου.

Εἶμαι ἀλήθεια γὰρ βουρὸν σὰ γράφω κριτικὴς κι' οὔτε κατὰ μὲν καίγεται τί λέν' γλώσσες κακῆς. Στρατήγῃ ἂν με πῆρατε καὶ πᾶ νὰ με θυμώσετε, μαρκοῦτσι μου δὲ θὰ οἰοτῇ, μαρκοῦρα δὲ θὰ σκώσετε!...

ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ

Στοὺς ὑπνους του.

Πάντα πινῆς, νυστάζεις, κλαῖς τὴ μάθη σου τὴ μοῖρα, κι ἀπὸ τοὺς ὕπνους, προτιμῶ τοὺς ὕπνους σου, Πορφύρα.

Γ. ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

Η ΠΡΟΤΥΠΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Τὸ σημαντικώτερο—ἢ καλύτερο τὸ μοναδικό—μουσικὸ γεγονός τῆς ἐφετηνῆς χρονιάς εἶναι ἡ Πρώτη Στρατιωτικὴ Ὀρχήστρα, ποὺ ὠργάνωσε ὁ ταγματάρχης κ. Μανόλης Καλομοίρης. Τὸ ὄργανωτικὸ μναλὸ τοῦ ξεχωριστοῦ μας μουσικοῦ δημιουργοῦ, ἐπωφελήθη ἀπὸ τὴν εὐκαιρία ποὺ τοῦ ἔδωσε ἡ ἐπιτροπὴ, καὶ συγκέντρωσε ὅλες σχεδὸν τὶς μουσικὲς δυνάμεις τοῦ τόπου. Καὶ ἡ καινούργια ὀρχήστρα παρουσιάσθηκε σὲ λίγο διάστημα ἐπιτυχεῖς, μὲ πρόγραμμα πλούσιο κ' ἐνδιαφέρον, μὲ πολλὰ εὐποσχές.

Ὁ μουσικὸς κόσμος αἰσθάνθηκε μίαν ἀνακούφιση. Μὰ δεύτερη ὀρχήστρα, μὲ μόνιμες δυνάμεις, μὲ διαφορετικὲς βλέψεις, μὲ ἄλλον προσορισμὸ ἀπὸ τὴν ὀρχήστρα τοῦ Ὁδείου, ποὺ ἔχει κυρίως ἐκπαιδευτικὸ σκοπὸ, ἦταν ἀπαραίτητη στὸν τόπο μας. Καὶ τὸ κοινὸν ἔδειξε ἀμέσως τὸ ἐνδιαφέρον του πλημμυρίζοντας τὸ θέατρο σὶς ἰστέρες συναυλίες ποὺ μᾶς ἔδωσε ὡς τώρα ἡ Στρατιωτικὴ Ὀρχήστρα.

Γενικὰ βλέπουμε κ' ἀπὸ τὶς ἰστέρες συναυλίες τὴν εὐγενεῖα προσπάθεια τοῦ κ. Καλομοίρη νὰ παρουσιάσῃ στὸ κοινὸ τὴν ἐγχώρια μουσικὴ παραγωγή, ὅποια κ' ἂν εἶναι καὶ μὲ ὅποιες τάσεις κ' ἂν ἔχει ὁ κάθε συνθέτης. Ἐτσι ἀκούσαμε συνθέσεις τοῦ Λαυράγκα, τοῦ Λαμπέλι καὶ τοῦ Βουρνιδῆ ἐπάνω σὲ Ἑλληνικὰ μοτίβα ἢ μὲ ὅπως δήποτε Ἑλληνικὸ χαρακτήρα καὶ ἔργα τοῦ Λιάλιου καὶ τοῦ Μητρόπουλου, χωρὶς κανένα τοπικὸ χρώμα, καθὼς καὶ τραγούδια τοῦ Ρεάδη, ὅπου παρουσιάζονται μὰζὶ ἢ καὶ συγκροτοῦνται ἢ πὺς μόντερα τεχνουργία μὲ τοπικὲς κλίμακες καὶ ρυθμούς. Ἀκολουθώντας ἕνα τέτοιο πρόγραμμα ὁ κ. Καλομοίρης, δίνει μὴ πολλὰ μεγάλη ὄψηση σὶς νέους, τοὺς ἀνοίγει τὴν ὄρεξη νὰ δουλέψουν καὶ δείχνει μὴ πλατύτητα ἀντίληψης τοῦ σκοποῦ τῆς τέχνης. Γι' αὐτὸ εἶνε βέβαιον πὼς ἡ μουσικὴ παραγωγή τοῦ τόπου μας θὰ χρωστᾷ πολλὰ στὸν πατριωτισμὸ τοῦ κ. Καλομοίρη καὶ σὴν στοργὴ του γιὰ κάθε Ἑλληνικὸ, γιὰ τὸ ἀκούοντας τὰ ἔργα τοὺς ἐκτελεσμένα οἱ μουσικοὶ μας, γνωρίζονται μὲ τὸν ἑαυτὸ τους, συγκρίνονται ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον, μετροῦν τὶς δυνάμεις των, κεντρίζονται γιὰ νέα ἔργα μεγαλύτερα καὶ σημαντικότερα. Ἐπειτα μαθαίνουμε κ' ἐμεῖς οἱ ἀπ' ἔξω, πὼς καὶ ἔχομε δικὸ μας νὰ παρουσιάσομε. Ἄν ὄχι πάντα πολλὰ σπουδαῖο, ὅπως δήποτε μερικὲς καλὲς προσπάθειες ποὺ προετοιμάζουν τὸ δρόμο γιὰ τοὺς μουσικοὺς ποὺ θὰ ἔρθουνε κατόπι.

Ἐπειτα νὰ ἰδρῶν ἡ Πρώτη Στρατιωτικὴ Ὀρχήστρα, γιὰ νὰ γνωρίσομε τὴν «Ἑλληνικὴ Σούττα» τοῦ κ. Λαυράγκα, ἕνα ἀληθινὸ διαμαντάκι, μὴ ἀπὸ τὶς πὺς καλογραμμένες ἐργασίες ἀπάνω σ' Ἑλληνικὰ μοτίβα, ἀσύνκριτα περισσότερο ψυχολογημένες ἀπὸ τὴν «Εἰσαγωγή» σὲ τρία Ἑλλ. θέματα τοῦ Γκαλζόνωφ. Αὐτὴ, εὐγενεῖα μουσικὴ, ἔχει τὴν σφραγίδα τῆς κλασικότητος ποὺ χαρακτηρίζει τὴν τέχνη τοῦ Λαυράγκα, χωρὶς ρητορικὲς, χωρὶς αἰσθηματικότητες, μὲ πλούσια καὶ πρωτότυπα ἐμφῆ τῆς ὀρχήστρας.